

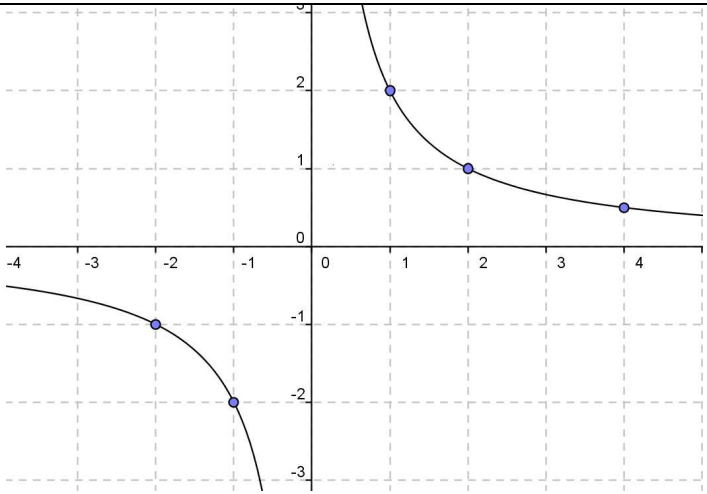
6.1. HIPERBOLA

Wykresem funkcji $y = \frac{a}{x}$ jest hiperbola, której asymptotami są osie układu współrzędnych.

Asymptotą wykresu funkcji jest każda prosta, do której wykres się przybliża, ale jej nie przecina.

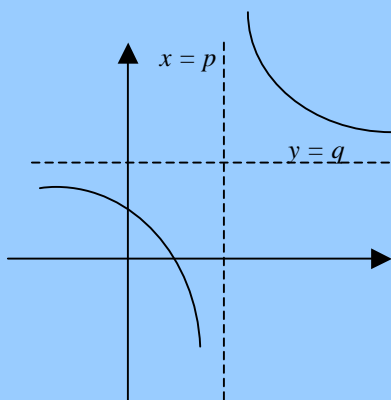
Jeśli $a > 0$, to gałęzie hiperboli leżą w I i III ćwiartce układu współrzędnych.
 Jeśli $a < 0$, to gałęzie hiperboli leżą w II i IV ćwiartce układu współrzędnych.

Przykład 6.1.1. Narysuj wykres funkcji: $y = \frac{2}{x}$

Rozwiązanie							Komentarz
x	-4	-2	-1	1	2	4	Sporządzamy tabelkę, w której zapiszemy wartości funkcji dla wybranych argumentów. Uwzględniamy dziedzinę funkcji $D : x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$
y	$-\frac{1}{2}$	-1	-2	2	1	$\frac{1}{2}$	
							Wyznaczone punkty zaznaczamy w układzie współrzędnych. Łącząc je rysujemy wykres funkcji $y = \frac{2}{x}$

Wykresem funkcji $y = \frac{a}{x-p} + q$ jest hiperbola o asymptotach :

- pionowej $x = p$
- poziomej $y = q$

Wykres funkcji $y = \frac{a}{x-p} + q$ otrzymujemy przez przesunięcie wykresu funkcji $y = \frac{a}{x}$ o wektor $[p, q]$.

Przykład 6.1.2. Narysuj wykres funkcji: $y = \frac{-4}{x+1} + 3$.

Rozwiązanie							Komentarz
x	-4	-2	-1	1	2	4	Przy pomocy tabelki sporządzamy wykres funkcji $y = \frac{-4}{x}$
$y = \frac{-4}{x}$	1	2	4	-4	-2	-1	
							Wykres funkcji $y = \frac{-4}{x}$ przesuwamy o wektor $[-1, 3]$ (jedna jednostka w lewo i trzy jednostki do góry) i otrzymujemy wykres funkcji (zaznaczony na czerwono) $y = \frac{-4}{x+1} + 3$. Asymptotami wykresu funkcji $y = \frac{-4}{x+1} + 3$ są proste $x = -1$ i $y = 3$

Przykład 6.1.3. Narysuj wykres funkcji: $y = \frac{3x-14}{x-4}$

Rozwiązanie	Komentarz														
$y = \frac{3x-14}{x-4}$ $y = \frac{3(x-4)-2}{x-4}$ $y = \frac{3(x-4)}{x-4} + \frac{-2}{x-4}$ $y = 3 + \frac{-2}{x-4}$ $y = \frac{-2}{x-4} + 3$	<p>Wykres funkcji $y = \frac{3x-14}{x-4}$ doprowadzamy do postaci $y = \frac{a}{x-p} + q$</p>														
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>x</td> <td>-4</td> <td>-2</td> <td>-1</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>$y = \frac{-2}{x}$</td> <td>$\frac{1}{2}$</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>-2</td> <td>-1</td> <td>$-\frac{1}{2}$</td> </tr> </table>	x	-4	-2	-1	1	2	4	$y = \frac{-2}{x}$	$\frac{1}{2}$	1	2	-2	-1	$-\frac{1}{2}$	<p>Przy pomocy tabelki sporządzamy wykres funkcji $y = \frac{-2}{x}$</p>
x	-4	-2	-1	1	2	4									
$y = \frac{-2}{x}$	$\frac{1}{2}$	1	2	-2	-1	$-\frac{1}{2}$									
	<p>Wykres funkcji $y = \frac{-2}{x}$ przesuwamy o wektor $[4, 3]$ (cztery jednostki w prawo i trzy jednostki do góry) i otrzymujemy wykres funkcji (zaznaczony na czerwono) $y = \frac{3x-14}{x-4}$</p> <p>Asymptotami wykresu funkcji $y = \frac{3x-14}{x-4}$ są proste $x = 4$ i $y = 3$</p>														

ĆWICZENIA

Ćwiczenie 6.1.1. (1pkt.) Podaj wzór funkcji, której wykres otrzymamy przez przesunięcie o wektor $[-1, -2]$ wykresu funkcji $y = \frac{3}{x}$.

schemat oceniania

Numer odpowiedzi	Odpowiedź	Liczba punktów
1	Podanie wzoru funkcji, której wykres otrzymamy po przesunięciu o wektor.	1

Ćwiczenie 6.1.2. (1pkt.) Podaj współrzędne wektora ,o który należy przesunąć wykres funkcji

$$y = \frac{-1}{x}, \text{ aby otrzymać wykres funkcji } y = \frac{-1}{x-3}.$$

schemat oceniania

Numer odpowiedzi	Odpowiedź	Liczba punktów
1	Podanie współrzędnych wektora.	1

Ćwiczenie 6.1.3. (2pkt.) Podaj równania asymptot wykresu funkcji $y = \frac{1}{x+3} - 5$

schemat oceniania

Numer odpowiedzi	Odpowiedź	Liczba punktów
1	Podanie równania asymptoty pionowej.	1
2	Podanie równania asymptoty poziomej.	1

Ćwiczenie 6.1.4. (1pkt.) Funkcję $y = \frac{2x+5}{x+1}$ doprowadź do postaci $y = \frac{a}{x-p} + q$

schemat oceniania

Numer odpowiedzi	Odpowiedź	Liczba punktów
1	Podanie postaci $y = \frac{a}{x-p} + q$.	1